LAUSUNTO
Pro Vege ry
5.10.2026
HE 175/2026 vp

Pro Vegen lausunto vuoden 2027 talousarviosta

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Pro Vege ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2027. Pro Vege on kasvipohjaisen ruuan toimialayhdistys, jonka 39 jäsentä edustavat ruokajärjestelmää monialaisesti.

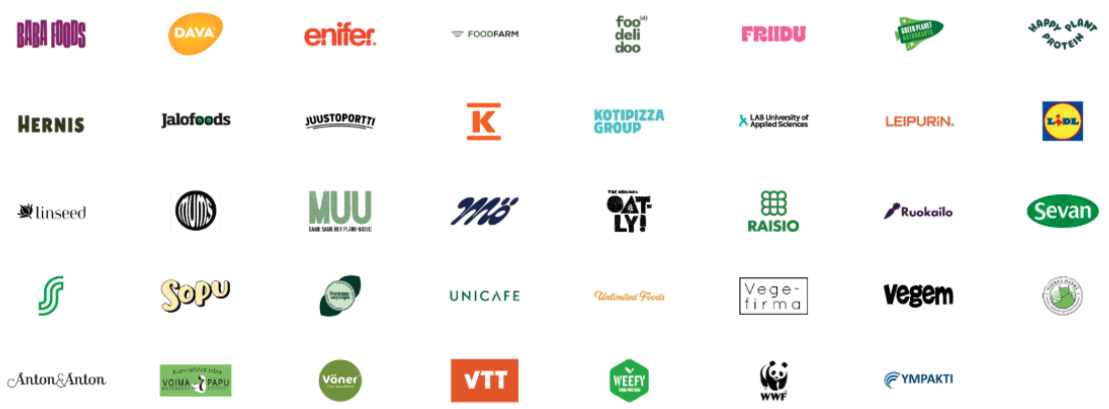

Kasvipohjainen ruoka tarjoaa Suomelle mahdollisuuden kasvattaa vientiä ja kotimaista arvonlisää, vahvistaa huoltovarmuutta sekä vähentää kansansairauksista aiheutuvia kustannuksia. Näiden hyötyjen toteutuminen edellyttää, että alan kehittäminen näkyy talousarvion rahoitusvalinnoissa.

Keskeiset esitykset

- Käynnistetään kasvipohjaisen ruuan kansallisen toimintasuunnitelman ja toimenpideohjelman valmistelu sekä varmistetaan niiden rahoitus ruokaketjun kehittämiseen tarkoitetulta momentilta.
- Kohdennetaan maatalouden tukia, TKI- ja kasvurahoitusta kasvipohjaisen ruuan tuotantoon, jalostukseen ja kaupallistamiseen.
- Rahoitetaan ravitsemussuositusten toteuttamista julkisissa ruokapalveluissa ja edistetään kasvipohjaisten tuotteiden tasapuolista asemaa kouluruokailussa.

Kasvumahdollisuudet on muutettava rahoituspäätöksiksi

Talousarvio tunnistaa uusien ruokateknologioiden, jalostusarvon kasvattamisen ja viennin merkityksen. Luken kasvuskenaarion luvuista laskettuna yli puolet ruokasektorin arvonlisän kasvupotentiaalista vuoteen 2035 syntyy kasviproteiineista, solumaataloudesta ja kaurapohjaisista meijerituotteiden vaihtoehdoista.[1] Kasvipohjaisen ruuan kehittämiselle tarvitaan tätä mahdollisuutta vastaavat tavoitteet ja rahoitus.

Ruokaketjun kehittämiseen esitetään momentille 30.20.47 yhteensä 6,803 miljoonaa euroa. Määräraha mahdollistaa ruokastrategian toimeenpanon sekä kehittämis- ja kokeiluhankkeet. Pro Vege esittää, että siitä osoitetaan rahoitusta kasvipohjaisen ruuan kansallisen toimintasuunnitelman valmisteluun ja ensimmäisiin kehittämistoimiin jo vuonna 2027.

Toimintasuunnitelman rinnalle tarvitaan yli hallituskauden ulottuva toimenpideohjelma ja asiantuntijapaneeli tukemaan valmistelua ja rahoituksen kohdentamista. Ohjelma tulee rahoittaa kohdentamalla nykyisiä ruokajärjestelmän kehittämisvaroja uudelleen. Sen tulee kattaa koko ketju alkutuotannosta kulutukseen. Valmisteluun on sisällytettävä selvitys keinoista hinnoitella ruuantuotannon ilmasto- ja ympäristöhaittoja.

Rahoituksen on tuettava tuotannon uudistumista

Talousarvion huoltovarmuustavoitteissa on vahvistettava suoraan ihmisravinnoksi tuotettavien kasviproteiinien asemaa. Palkokasvien viljelyn lisääminen monipuolistaa viljelijöiden ansaintamahdollisuuksia ja vähentää typpilannoitteiden tarvetta.[2] Lisäksi tuoreessa EU Protein Action Planissa[3] kasviproteiinien omavaraisuus nähdään osana Euroopan kokonaisturvallistuutta, joten komissio korostaakin kasviproteiinien elintarvikemarkkinoiden, kysynnän ja arvoketjujen kehittämistä. EUCAP-rahoituksen kansallista liikkumavaraa, investointitukia ja neuvontaa tulee käyttää EU-sääntöjen sallimissa rajoissa ruokakäyttöön tarkoitettujen kasvien viljelyn, lajikevalikoiman ja käsittelyn kehittämiseen.

Maatalouden aloittamis- ja investointiavustuksiin esitetään momentille 30.10.40 yhteensä 130,4 miljoonaa euroa. Tukien kohdentamisessa on varmistettava mahdollisuudet myös kasvipohjaisen ruuantuotannon kehittämiseen. Jalostusteollisuuden investointirahoituksella on puolestaan rakennettava Suomeen kapasiteettia, jolla kotimaiset raaka-aineet voidaan jalostaa korkean arvonlisän ainesosiksi ja tuotteiksi.

MMM:n ja TEM:n rahoitusta on sovitettava yhteen niin, että kasvinjalostus, soveltava tutkimus ja tuotekehitys etenevät kaupallistamiseen ja teolliseen tuotantoon. Kasvurahoituksessa tarvitaan julkista riskinjakoa, joka auttaa saamaan yksityistä pääomaa ensimmäisiin tuotantolaitoksiin ja tuotannon laajentamiseen.

---

[1] Luke (2024). Ruoka-ala kasvuun viennin ja ruokainnovaatioiden vetämänä, s. 40 ja 67. Osuus (357 + 500 + 65) / 1 750 milj. € ≈ 53 %.

[2] Leg4Life (2024). Palkokasvien viljely ruoaksi ja rehuksi vahvistaa ruokaturvaa ja huoltovarmuutta. Politiikkasuositus 2.

[3] Protein Action Plan, 2026

Julkiset ruokapalvelut vahvistamaan kotimarkkinaa

Vahva kotimarkkina tukee alan yritysten kasvua ja vientivalmiuksia. Julkisissa ruokapalveluissa tulee noudattaa ravitsemussuosituksia ja tarjota maistuva kasvipohjainen ateria vapaasti valittavana päivittäin. Ravitsemuksen paraneminen tukee samalla kansanterveyttä ja voi vähentää terveydenhuollon kustannuksia.[4]

Momentilta 30.20.47 tulee kohdentaa rahoitusta valtakunnalliseen ruokapalvelujen kehittämiseen. Tarvitaan keittiöhenkilöstön koulutusta, toimivaa reseptiikkaa ja hankintaosaamista. Julkisin varoin kehitetyt reseptit ja toimintamallit on saatettava laajasti ruokapalvelujen käyttöön. Näin uudet tuotteet pääsevät osaksi arkista ruokailua.

Koulujakelujärjestelmään esitetään momentilla 30.20.46 yhteensä 4,405 miljoonaa euroa. Nykyisin maitoon vertautuvat kasvijuomat eivät kuulu koulujakelutuen piiriin. Suomen tulee edistää EU:ssa ravitsemussuositusten mukaisten täydennettyjen kasvijuomien yhdenvertaista asemaa tukijärjestelmässä ja selvittää kansalliset keinot niiden saatavuuden parantamiseksi. Koulujakelun ja ruokakasvatuksen on tuettava ravitsemussuositusten mukaista kasvipainotteista syömistä.

Pro Vege ry

Pro Vege on kasvipohjaisen ruuan toimialayhdistys. Jäsenistöömme kuuluu elintarvikevalmistajia, Suomen suurimmat päivittäistavaraketjut sekä ravintola-alan, tutkimuksen ja bioteknologian toimijoita. Edistämme kasvipohjaisen ruuan kysyntää ja tarjontaa Suomessa ja vientimarkkinoilla.

www.provege.fi

[4] Valtion ravitsemusneuvottelukunta ja THL (2024). Kestävää terveyttä ruuasta – kansalliset ravitsemussuositukset 2024.